

אלא שחיים אלה הכשרה היו הכשרה של קדושת הראוי לדור דעה. וחיצות הכשרה זו הבינו דור דעה וקבלו את המן באהבה אף כי כמה חלקי תורה חסרים על ידה כל הענין של "והי מחניך קדוש" בטל באכילת מן כי מכניס ואינו מוציא הוא אם רצו לקיים מצוה זו הוכרחו לקנות ירקות משכני אוה"ע ומצוות רבות כאלו חסרו להם. בכל זאת קבלו מדרגת קדושה באהבה, כדי להכשיר עצמם להכנס לארץ ישראל, ששם יחיו כבני אדם ויקיימו המצוות התלויות בארץ. אך כעבור שנה תמימה ויותר בהכשרה של קדושה, וכבר עמדו להכנס לארץ, מצאו עצמם כבר מוכשרים לקיים התורה שניתנה לאנשים ובקשו שיחון להם השם בשר לאכול, עוד לא בקשו לבטל את המן לגמרי, אבל לטסיף על זה גם מאכל אדם חפצו עד מאד. החטא שלהם הי' במה שטעו מעט בחשבון, טעות של כמה שעות או של יום אחד לא יותר, כי עומדים היו להכנס מיד לארץ ללא חטא זה, שגיאה קלה זו קראה התורה תאוה, כי למה שגו בחשבון, אין זה רק שנשאר בקרב לבם שמץ של תאוה שעל ידה באו לידי טעות, כי השוחד יעזר פקחים. ומה נפלא הדבר שחז"ל קוראים את חטא הזה בשם של גאווה לא תאוה, כי רש"י מבאר את הכתוב "מאסתם את השם אשר בקרבכם": "אם לא שנטעתי שכלתי בניכם לא גבה לבבכם ליכנס לכל הדברים הללו". תאוה זו באה ממקור הגאווה — שגבה לבכם לחשוב כי הוכשרו כבר לקיים תורה הראוי לאנשים — והגאווה באה בשביל השראת השכינה שהיתה בהם, וחשבו כי הצדק אחם ולכן באו לכלל טעות, חטא כזה ראוי לדור דעה, אי אפשר לדור אחר לחטא כמוהם.

בוה יובן מה שאמרו (שבת קטז) כי פרשת ויהי בנסוע שלא במקומה היא; ולמה נכתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות לפורענות, פורענות של "ויסעו מהר השם — כתינוק הבורח מבית הספר", ופורענות שני של מתאוננים כמבואר בתוספות, אשר לכאורה אין ענינם שוה, אך לדברינו שוים המה שני הענינים בוה, שקל הי' אצלם ליסע ממדרגה של קדושה כדי לקיים מצות השם כי גם שם נסעו על פי השם, והכתוב משבחם בשביל זה, ויחד עם השבח הי' בוה חטא במה שנסעו בקל מזהר השם, וכן כאן בקשו לקיים את התורה כראוי, אך נסעו בקל ממדרגה של קדושה המכשירה לה.

מוה אנו למדין שני דברים: א', כי אין לאדם למהר לעזוב את ההכשרה של פרישות או של קדושה טרם ידע ברור כי מוכשר הוא כראוי, הקדמה של יום או שעות כבר גאוה היא והכול להביא גם את האדם היותר גדול לידי תאוה וחטא חלילה, וב' כי מעלה של קדושה אינה דרך רק עצה, ואחר שישלים האדם את העצה או עליו לסור מקדושה ולחיות כבני אדם, או לעשות הפסקות כדרך הנביאים בירידה ועלי' וחזור חלילה, כל אחד כפי מדרגתו ישתדל שלא תהי' המדרגה של קדושה למצב קבוע אצלו, כי דרך התורה היא להיות תלמיד חכם, היינו אדם, אך ברום המעלה, פרוש משאר בני אדם בכל הנהגת החיים, אך גם הפרישות אינה מלאכות אלא אגוניות, כי לאנשים ניתנה התורה.

בשר תאוה

ש"ק בהעלותך תרח"ק.

גדלותו של דור המדבר היתה לא רק בזה שהגיעו כלם למדרגת נבואה, אלא שקבלו את התורה מפי הגבורה, דבר שלא הי' רק פעם אחת בהכריאה; ומה שדיבר השם עמהם פנים בפנים הלא היתה מדרגה יותר גדולה מנבואה, כי פרחו נשמחם עי"ה, וזה לא קרה לשום נביא בנביאתו, מדרגה זו אינה ענין לשעה רק דבר נצחי הוא, כי מי שזכה לרוה"ק פעם אחת בחייו, הלא איש אחר הוא גם, אחר ירידתו, כש"כ מדרגה רמה כזה, וחז"ל אמרו כי דור זה לא שלטה רימה בהם גם לאחר מיתה, גם הגוף שלהם גשנתה והי' כעין נשמה, כש"כ הגשמה שלהם, ולכן קראו אותם חז"ל בשם דור דעה, כי רק דעה היתה מהותם. אחר שנדע את כל אלה יפלא בעינינו אוחו חטא של בשר תאוה, לא רק מצד האמונה אלא גם מצד התאוה, אף כי לא הי' רצון של אכילת דבר אסור, כי מן השמים בקשו שיתון להם, אבל כמה הוא המרחק מנבואה לאכילה גסה כל המדרגות של הברייתא דר"פ בן יאיר, פרישות טהרה וגם קדושה הלא הן רק הקדמה לרוה"ק, וכמה רחוק הוא רוה"ק מנבואה, רוה"ק אפשר להשיג גם היום ובכל מקום כמבואר בתדב"א, ונבואה היתה רק בבית ראשון ומעט בבית שני, וגם אז רק בארץ ישראל, ואדם שהגיע כבר למדרגת נבואה ועוד יותר הרבה — איך יחפוץ בבשר תאוה? אך לדברינו יובן הדבר, כי הכוונה של "קדושים תהיו" היא להיות תלמיד חכם לא קדוש כמלאך, התורה ניתנה לאנשים לא למלאכים, ואם בכח אנושי הוא לעלות גם למדרגה של קדושה ממש, להיות כמשכן ומזבח עד מדרגה של מרכבה כאמרם האבות הן הן המרכבה, אין לו להשאר במצב זה, כי אז אינו אדם, ולא לו ניתנה התורה, אלא דרך עלי' שלו הוא לירד מקדושתו ולהיות איש, תלמיד חכם, וזה הי' דרך הנביאים שלא עמדו כל הזמן במדרגת הנבואה, אלא הכינו עצמם אלי' בשעת נבואה ואח"כ חזרו להיות אנשים כרצון התורה.

לפי זה אין להבין את הנהגת השם עם דור המדבר, אחר שקבלו את התורה שלא ניתנה למלאכים רק לאנשים, היתה הנהגת ההשגחה עם אנשים אלה כמו עם מלאכי מעלה, דגן שמים אכלו, מבארה של מרים שתו, העננים כבסו את בגדיהם, גשמיות היותר הכרחית נעשתה מרוחניות; חיים כאלה איך מתאימים המה עם תורתנו הקדושה? חז"ל אמרו הכל מודים בעצרת דבעינן לכם מ"ט יום שניתנה בו תורה לישראל, שונה מכל שאר מועדים שיש בהם כולו לשם או חציו לשם, ורק בשביל התורה, ודור זה הראשון לקבלת התורה לא חיה' להם שום שייכות לחיים של "לכם", כולו לשם הוא?

2) "אף" עור

מ"ערכה רביעית: חיים תרכט

א.

כואת ביום שלם — כיצד יוצאים ממנו? אם בריקוד — האם זה מתוך שמחו על מחילת העוונות, או האם זו פריקת עולו של היום הקדוש? וכאשר יושבני לאכול — האם נפרת עוד קדושת היום בשיחה, באכילה ובברכות, או האם כי הסעודה עומדת בסימן של פריקת עולו של היום הקדוש? — ולמה או פריקו עול? מפני שקשה הוא להחזיק מעמד זמן רב במצב של התעלות! וכאן נפתח לנו אשנב קטן להבין קצת את חטאי הראשונים, "זכרנו את הדגה אשר נאכי במצרים חנם, אח הקשואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצילים ואו השומים" (בהעלותך, ששי) — זה לא היה תיאבון פשוט לדברים אלה, אלא ביטוי לרצונם לרדת מהמצב העילאי של "אוכלי המן" שהיה "לחם אבירים" — לחמם של המלאכים, ובלי ספק היו בוה סגולות נפלאות; הרי "לא ניתנה תור אלא לאוכלי המן" (תנחומא בשלח כ), הרגישו שאין להם עוד כח לעמוד במצ רוחני גבוה כזה; יען מאסתם את ה' אשר בקרבכם — אם לא שנטעתי שכינת בניכם לא גבה לבבכם ליכנס לכל הדברים הללו" (שם) — חטאים שנוולו ממצ: של השראת השכינה אינם דומים לחטאים שלנו!

מי שניחון בכח הדרישה מתרומם כדי להבין סיפורי התורה, ואו הו: יכול להבין ענינים שתומים בעבודת השם, מי שאין לו כח זה מוריד סיפור התורה אל המישור שלו ואז אינו מבין מהם כלום ועוד יתפלא על התורה שמביאו סיפורים כאלה...

כל גילוי נמצא ברום או בעומק, ולעולם לא ימצאוהו במישור השטחי, כן הוא בכריאה, רחוקה ורבל טוויי האדם, דוד האשהית המלל... חלילת ראשו.

המיחוק האהוב ביותר על תינוקות הוא "מחבואים": מישהו מתחבא והתינוק מתפש אותה, ומה רבה היא צהלתו כאשר הוא מוצא אותה. במשחק זה בא לידי גילוי מצב וגם כח יסודי באדם, דברים רבים מכוסים מעינינו, אם בעולם אם בתורה, ומשאת נפשנו לגלותם, לגילוי נסתרות אלה מתמסר הלמדן בתורת הנגלה, המקובל כנסתר, ואיש המדע במדעי, והמון נסתרות ישנם באדם עצמו ובעבודת הכורא שלו, ברצונו להכיר בוראו, אבל — איך ובמה יכירה? והוא רוצה לעבוד עבודה אמיתית, אך מהי הדרך בוה?

אם תבקשנה כספך וכמטמונים תחפשנה, או וזבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא" (משלי ב, ד"ה). היודע מאוצר הטמון באיזה מקום לא יחסך לעצמו טורח ועמל, יחפור ויחפש עד שימצאהו. הרוצה להרויח כסף שם ימים כלילות ויערוך נסיעות עד סוף העולם כדי להשיג מבוקשו. כך יש לבקש ולחפש יראת שמים! האמת לעולם אינה מונחת על השטח; לפעמים מוכרחים להתרומם כי ברום ובגובה ימצאוה, ולפעמים על המחפש להעמיק, כי דווקא בעומק היא תתגלה. ניקח למשל את החטאים של דור המדבר, כגון המתאוננים והמתאווים בפרשת בהעלותך: מי שמוריד את הפרשה אל המישור שבו הוא עצמו עומד, יתפלא על הדור ההוא איך לאוכלי המן התחשק רק לאכול בצלים ואבטיחים, או ירמה לו שאנחנו היום עומדים במדרגה הרבה יותר גבוהה מהדור ההוא, רק לא יבין מה התורה רוצה ללמדו בסיפור כזה, כמוכן גישה זאת מופרכת

כבוד קדושת ארוננו בורנו ורבינו קדוש ישראל ותפארתו
רישכתי"ג ט"ן יהודה אר"י ל"ב זאקלה"ה
כבוד י"א. אישר השאיר אחריו ברכה כחוב בעצם כתב
ידו הקדושה. וזה יצא ראשונה חידושי תורה על כל יבנות
השנה והמיעדים.

אמת

פרשת בהעלותך

שפת

אוכל מחוך פקולת. כן צ"ל כתיב שני שדיך כו'
שבזכות נוסה וזהו מלחם וזו השנים ששור
לא היו זכה לזכר לחם וזו הארץ. ואם היו נמשכין
אחריתן צמחיונות היו נחמקין כל העול האדם. אבל
הם היו נחמאוכים על חסרון צה"י הצירור עץ הדעת
טוב ורע שיעיל מהם. לכן כתיב כמחאוכים רע
שהגם שלא כונו להרע ח"ו רק על צירור טוב ורע.
סוף סוף נחמו צנוקים זה ש"ס צו מערבות עו"ר.
והזון ש"י לנעלה מנח"י הכ"ל. לכן כתיב ב"י לא ידעו
וזה כו'. חס הזון אשר לא ידעת כו' :

בפסוק כמחאוכים רע פרש"י שאמרו כוונה לנעמו
צדק כו'. אמר אמרו"ז ז"ל כי כל
החטא ה"י וזה שלא האונינו כי הוא רק לטובה ומשבו
שלרעתם הוא. והנה רש"י כחצ שהקב"ה נחמין לטובה
שיצאו וזה לא"י וקשה שה"י יכול להוליכם בדרך
כ"יחא כי היפלא וזה דבר. אך ח"חא כי ח"י זוכין
ע"י יקורים ולכן היו ו"י שכה צנובר. אכן חס היו
נוקבין זה הנהירות באהבה חף שה"י קשה להם
ולטורח ה"י זה נקפיק לנחול הארץ ע"י חלה היסורים
זה ה"י הנקסין עכ"ד ז"ל. וכן נראה כי צאונו הקב"ה
נוטצח לחסם לכחך אחרי צנובר וכי צמורה לטבח
ויש אשר יה"י הענן יו"ם כו'. ח"כ קצלו גזרת ונלך.
רק כל החטא ה"י וזה שחשנו שהוא לרעתם חסו
כמחאוכים רע. דכ"י נשכני אחריו כרולה. היינו להיות
כנושך אחרי צרלון ואהבה. חפילו שהדרך הוא צנובר
ונשח ו"י"ו נורוז החסוקה לעשות רלונו יח' לריך
להיות בטל כל הרלונו של האדם. כענין שאמרו
בטל רלונו מפני רלונו להיות כל רלונו האדם בטל
צשעים ונחא לרוז החלהבות החסוקה לעשות רלונו
יח"ש. וכן דרשו חז"ל ואהבת כו' ונכל מאורך נכל
מדה שמווד לך הוי מודה לו נאור ונאור. היינו
חפילו נעם פורעניות יה"י מלא אהבת ה' כשמתנון
טכך רלונו יח"ש. וכשכל חסוקה האדם צנובר רק
לעשות רלונו יח' ונחטל ומקבל הכל באהבה ולכן כתיב:

והנה כתיב כמחאוכים רע כו'. ציחור הענין כי
צודאי לא ה"י נחמאוכים להרע. רק שרלו
ענה אחר החטא שחשענרצ טוב ורע כונו הטא הרלשון. ונחאוכ
הכפש יכול להחמק רק צכה הצירור. וזה רנו הפסק
גם צלא דעת נפש לא טוב. מלי גס. רק להיות
כי עיקר הרלונו ה"י שיהצק האדם צנן החיים תורה
וחקים ומלות שהוא לנעלה ונהשנה דעת האדם.
אבל ענה ח"ן הכפש צנובר רק ע"י הדעת. ואכילת
לחם וזו הארץ הוא הדעת המוצר צין טוב ורע
וצורר אוכל מחוך פקולת כו"ש צנוני ח"ן חסוק ידע
לקרוא אלא ואינו עד טעועס טעס דגן. וכן ח"ן
נורחיקין ונלוחט קטן עד שאוכל כחית דגן שכלחם
זו הארץ נחמערצ פקולת. וכנו כן צע"ח שהם גדולי
קרקע וזוכין נעשצ הארץ. אבל לחם זון השנים הוא
צלי פקולת. ונחאוכ האדם כולל כל הנודריגות. כדח"חא
ש"ס לורה וחומר. פשוט ונורכב. והאדם יש צו כר"י
כולל כל הנודריגות. וכפש שהיא מוריגה ההחחונה
יש צה ש"כות להגוף הנורכב ע"י כפש צהוניות שנו.
וע"ז ו"י יודע רוח צבי האדם כו'. פ"י טכאן נוקוס
הדעת וצירור ככ"ל. והזון לחס שוולאכי השרת אוכלין.
והוא חומר פשוט. רק כשהטפע נח צכה הקרקע
נורכב הוא מודי יסודות. אבל כשקיצלו זון השנים
שהוא חומר פשוט לא ה"י צו פקולת לכן כתיב לכן.
וכי חופל ולכן שחפלו על הזון שה"י לכן. פ"י לכן
הוא פשוט שמקבל ח"י כל הגוויין. אבל צאונו
הכפש לריך צירור הכ"ל. ח"ש נפשנו יבשה. ואמרו
זכרנו חס הדנה כו' נאכל צוולרים. פ"י צוולרים
נעשה צירור הדעת הכ"ל וה"י הככה ש"כנסו ח"י
לארץ ישראל ויצררו הלחם זון הארץ. ח"ש אשר נאכל
שצכח ל"יו זכו לידע ולצרר זה הנאכל. אכן צדור
הנודנר כתיב ח"י חנרתו חלקים חסם והיו נוכים
להחדצק צנן החיים. והנה חרבעים שכה היו חוכים
זון הזון שכל"יו נעשו ככר"י חרשה וכמו חסוק יזק
נשדי אנו קודם ש"ס צו כח לעכל הנאכל לצרר

שם בהעלותך משמואל קסט

4

התרחקות מעט. וזהו זרון ברית ה' נוסע
לפניהם ולא בתוכם. כדי שיתרגלו לקרב א"ע.
והם לא הבינו זאת. והיו מחאוננים. וזהו
לימוד לצעירים שמתחילים לעבוד השי"ח
בהתלהבות. ואח"כ נופלים מעט ממדרגתם.
וזאת היא מן השמים שלוקחים מהם העור
האלקי, כדי שבכחות עצמם יעבדו את השי"ח.
וכל המניעות הן ג"כ מן השמים. וצריך כ"א
לידע זאת שלא יפול בעצמו ויחוק א"ע לעלות
מעלה מעלה. והבין :

באופן אחר דאיתא בשם הבעש"ט ז"ל בדברי
המד"ר (ויקרא סו"פ י"א ושיה"ש פ"א)
ינהגנו על מות עלמות. דכמו חינוק בשעה
שהאב מלמדו לילך כשהחינוק מתקרב אצלו
הוא מרחיק א"ע ממנו כדי להרגילו לילך
ונמצא הריחוק טובה להחינוק. יע"ש. והנה
במדבר היו במדרגה גדולה שהיתה להם
התגלות אלקות וגם מאכלם ה"י מאכל רוחני.
ולא עסקו בשום מעשה גשמי. אך זה לא ה"י
תכלית הבריאה. בי הנשמה קודם ירידתה
לעוה"ז אין מחסור לה בשום דבר. כי היא
בנועם זיו העליון. אך תכלית הבריאה היתה
שגם בעוה"ז העולם הגשמי תעבור את השי"ח
[אדורך האקן פון אלעם]. וזו היתה הטובה
שיעלו לא"י ויזרעו ויחרשו. היינו שיעסקו
בדברים גשמיים ואעפ"כ יעבדו את השי"ח
בתכלית עבודה. ועתה שהיו קרובין ליכנס
לא"י היו מתחילים מן השמים להראותם

להבין ענין המתאוננים. הנה בס' פנים יפוח
כתב שאותו יום שהיו מתאוננים ה"י
יום הני' להקמת המשכן יע"ש. הענין. כמו
שמ"ת ה"י ביום הני' ליצי"מ וכאו או לשער
הני'. כן כאן היו באין לשער הני'. ובשער הני'
אין שום השגה. ע"כ עד כאן ה"י ארון ברית
ה' נוסע בתוך המחנה. היינו שהיתה להם עוד
השגה. אך כשבאו לשער הני'. ושם אין שום
השגה. כתיב זרון ברית ה' נוסע לפניהם ולא
בתוכם ששם אין שום השגה. וזאת ה"י להם
להבין שעששו עומדים ברום המעלה. והם
לא הבינו זאת וחשבו שנפלו ממדרגתם. ומצאו
א"ע חסרים. וזהו לשון אונן ככש"ס זבחים
(צ"ט :) ומ"ק (ט"ו :) אונן אין משלח קרבנותיו
שנא' שלמים כשהוא שלם ולא כשהוא חסר.
וזאת היתה תלונתם. וכ"כ בס' ברית מנוחה
עו"פ זבחבערה ובמסה ובקברות התאוה
שהתאוו להשיג יותר ממה שיכולים להשיג
לפי מדרגתם. והבין :